

Posudek oponenta disertační práce Mgr. et Mgr. Jany Svobodové

“Fenomén minoritského kláštera ve středověké společnosti”

předkládané v roce 2022 na FF UK, katedře PVH a archivního studia

I. Stručná charakteristika práce

Předložená disertační práce (196 stran) zpracovává téma z řadových dějin minoritských klášterů a konventů přístupem, který vychází z pramenů, konkrétně kroniky Eberhardsa Ablauffa de Rheno, dosud nezpracovaného díla. Edice Ablauffovy kroniky je stežejním bodem práce. Proto se domnívám, že název práce neodpovídá obsahu a měl by být přeformulován.

II. Stručné celkové zhodnocení práce

Úroveň práce celkově hodnotím jako velmi dobrou. Autorka prokázala dobrou znalost problematiky historiografie klášterního prostředí a především schopnost pracovat s pramenem, který si vybrala. Jak první část, zpracovávající kontext a různé související otázky historické i ediční, tak i edice samotná jsou vypracovány pečlivě a svědomitě.

III. Podrobné zhodnocení práce a jejích jednotlivých aspektů

Práci hodnotím jako velmi dobrou a přínosnou, s malým počtem oprav (korigovaný text zasílám autorce k nahlédnutí), samostatnou a sevřenou.

Výklad je srozumitelný a přehledně členěný. Je znát, že autorka má ke zvolené tematice blízko, ostatně její diplomová práce se věnovala neznámému formuláři Minoritů. Při té příležitosti si uvědomila, že dějiny Menších bratří na našem území dosud nebyly důkladně historicky zpracovány. V úvodu autorka přihlédla nejen k formálním požadavkům na absolventské práce, ale také k dílčím aspektům, které představují specifika spojení historiografického a edičního přístupu. V kapitole věnované rozboru pramenů a literatury nastínila dosavadní stav bádání. Přiblížila pramennou základnu, ze které mohl Ablauff čerpat. V dalším úseku shrnuje odbornou literaturu k tématu a prokazuje dobrou znalost domácích i zahraničních odborných publikací. Zajímavá je zejména kapitola, věnovaná středověké klášterní historiografii a potažmo v prostředí Minoritů vzniklým spisům. Následuje kapitola, věnovaná životu a dílu Eberharda Ablauffa de Rheno. V této kapitole se autorka nesoustřeďuje jen na životopisná data, ale i na způsob Ablauffova psaní, jeho práci s předlohou, velkou sečtělost a píli, jeho názory. Ablauff, jakožto duchovní poměrně širokého rozhledu, sleduje jako hlavní téma dějin Minoritů, jak však autorka upozorňuje, v kronice se objevují i příběhy, které s minoritským tématem nemají souvislost, ale jsou zajímavé z hlediska dějin duchovního života (hereze švýcarských Dominikánů, hereze Lutherova a další). Ablauff zamýšlel sepsat dějiny řádu, ale pro velký územní záběr se nemohl věnovat dění v Čechách jinak než menší měrou. Do jeho vyprávění byly začleněny politické zprávy o vladařích, kuriozity a hodnocení jednotlivých osob a jejich vystupování. Samozřejmě, v Ablauffově Kronice jsou Minorité líčeni vesměs v příznivém světle, i když výjimečně Ablauff nešetří kritikou vůči jednotlivým svárlivým bratřím.

Zajímavá je rovněž kapitola, sledující osudy rukopisu Ablauffovy Kroniky (*habent sua fata libelli*) a poskytující také paleografický a kodikologický rozbor díla. Hodnota rukopisu je o to větší, že Minorité

nemívali velké knihovny. Totéž platí i o knihovně chebských Minoritů, odkud rukopis pochází. Autorka upozorňuje i na další rukopisy s přípisem *Ablauffa de Rheno*.

Edici samotnou předchází stručná shrnutí jednotlivých folií v češtině. Tato shrnutí jsou věcně správná, byť poněkud stručná. Výběr toho, co je důležité, je poznamenán subjektivním pohledem autorky. Ten by bylo možno eliminovat pouze překladem. Nicméně pro základní orientaci v látce postačí, i když se vytrácejí různé poznámky, oživující latinský text.

Po tomto stručném přehledu obsahu *Ablauffovy Kroniky* je zařazena edice (strany 63 – 172). Jako v každé edici se i zde objevují problematická místa. Protože jsem nemohla nahlédnout do originálu, konstatuji, že v případně knižně vydané edici by bylo nutno interpunkci upravit tak, aby respektovala latinskou stylistiku, protože jen tak věty dají smysl. Autorka se neodvážila zasahovat do *Ablauffova* členění, v edici by však v zájmu srozumitelnosti byla nutná úprava. Samotná edice je ovšem provedena precizně.

K edici je připojen rejstřík jednotlivých řádových bratří, o kterých *Ablauffova* kronika pojednává. Tento rejstřík je pro badatele velmi užitečný, v knižním vydání edice by však musel být doplněn o další osoby a osobnosti. Edice by si také zasloužila zevrubný rejstřík lokalit, jejichž jména jsou v latinském textu různě pozměněna, takže by čtenář mohl tápat, o jaké místo se jedná. Autorka uvádí vysvětlení v poznámkách pod čarou, které ale nemohou nahradit rejstřík.

Z hlediska formálního autorka pracuje koherentně a důsledně se zkratkami, přepisy cizích slov, poznámkovým aparátem apod. Některé drobné nedostatky mohou být přičteny spíše nedlouhé zkušenosti s latinským jazykem. Jedná se o otázky psaní velkých písmen u označení řádů, jednotlivých křesťanských svátků, od lokalit odvozených jmen, názvy měsíců, dnů a dalších. V českém textu je vhodné psát latinské názvy kurzivou (*Capitulum generale, Annales, Chronicon Saxoniae*). Naopak kurzivou nelze psát čísla poznámek pod čarou. Tyto všechny opravy jsou pro obsah nepodstatné a nijak nezmenšují kvalitu práce.

Z hlediska přínosnosti hodnotím práci jako výbornou. Volba edice nezpracovaného pramene prozrazuje dobrou znalost latiny, paleografie a orientaci v látce. Ne každý by podobný úkol zvládl. Autorka může později již rozpracovanou edici vydat a obohatit tak českou historiografii o další cenný pramen.

Dotazy k obhajobě

Jakými výběrovými kritérii se autorka řídila při interpretaci obsahu *Kroniky*? Co považovala za důležité zdůraznit, co spíše opomíjela?

Z jakého důvodu autorka ponechala *Ablauffovu* interpunkci tak, jak ji četla v originálu?

Ablauff ne vždy ukončuje věty. Domnívá se autorka, že by v případně edici bylo vhodné dokončení vět ve špičatých závorkách?

IV. Závěr

Předběžně klasifikuji předloženou disertační práci jako *prospěl/a*.

V Praze, 7. 12. 2022

podpis: